

„Narodni list“ izlazi svaki tjedan po četvrtku.

Cijena godišnja 6 kruna, na rok 4 kruna, pojedinačni broj 6 halera.

Za iznajmljivanje plaća se posebno postarino.

Nijedna uplata ne vrijedi ako nije naložena ispravno upravljanju.

Narodni list.

Za oglašavanje plaća se 12 šil. po redu, na više puta po pogodbi.

Oglašivači daju se na uređništvo lista.

Uredništvo i uprava lista nalaze se u Volosku.

rukopisi se ne vraćaju. — Nepravilnosti listovi se ne primaju.

Pučki list za politiku i pouku.

„Narod bez narodnosti jest tielo bez kosti!“

Br. 42.

Volosko-Opatija, u četvrtak 20. oktobra 1904.

God. IV.

Na dušu našim ljudem.

Ovaj naš mali listić imao je za vreme svojega kratkoga života, da se bori proti dvem neprijateljima. Proti domaćim izrodnicima, kojima je na čelu stajao zloglasni zloduh i, osobito va zadnje vreme, proti hrvatiziranim biskupom Trata i Poroča.

Va hipe, va kem se ovaj naš mali listić za vavek raztavlja s našim pukom, još se nije obračunalo ni s jednim ni s drugim od tih naših neprijatelja. Narodnih odmetnika ima mej našem pukom više nego se misli, dočim s druge strane i Nagel i Flapp gone i dalje svoju mrsku rabotu na zator našega nesrećnoga naroda.

Ovo valja da ima svaki pravi Istran pred okom — tega neka on nikada ne zaboravi. Radi težkih prilika, nemara i nehaja naših ljudi, mi moramo da napustimo ovaj naš list. Ali napuštajući njega, ne napuštamo našu misal — dapače, mi već sada izjavljujemo, da će cielo naše nastojanje hodit za tim, da se naša zemlja otrese i domaćih izroda i tuđinskih biskupa.

Flapp, Krstić i Nagel — to troje se ne da dočeliti. Oni upopunjuju jedan drugoga, a sve na zator našega imena. Krstić je svojimi laži i nekom mješavinom socialnih, protivjerskih i nekakvih internacionalnih ideji naglal jedan del našega naroda va tuđinako krilo. Biskupi Flapp i Nagel pak pomoću vjere i upliva, ča ga još imaju u puku, pomažu trčanskim i istarskim talijanskim abrejom, da nas bolje pritisnu, izgube. Od tega se vidi, da su nam svi tri jednako pogibeljni i da smo mi dužni ne puštat ih ni čas od oka, već neprestano gledat, kako bimo osujetili njihovo raztrovno djelovanje. Sa Krstićem će biti lakše. On će se pojaviti opet čim nadođu kakovi izbori. Na nami je, da kađ se pojavi, da ne najde tlo zgodno za njegovo prokletu seme. S biskupima će poć teže. Oni imaju moći — velike moći. Pred njimi se klanjaju i mnogi od onih, ki ne bi smeli, a ti mnogi su u najbližem doticaju s našim pukom dapače oni vrše nad njim duhovnu vlast.

Nego se svem tem mi ne smemo sustat. Držimo visoko našu zastavu — hrvatsku zastavu. Čuvajmo narod od izdajice, branimo ga od upliva tuđinskih nametnika. Čuvajmo va njemu vjeru u budućnost naroda, uživimo va njemu ljubav do rodjene rječi. Potičimo ga na to, da on tu rječ kllavo brani,

koli va škole toli va crkve — i ne dajmo nijednemu, da nam tu svetinju našu gasi i proganja.

Složno dakle svi proti izdajničkom radu, dohodil on od pisara Dra. Maylendera na Rieci iliti pak od rimskih i bečkih emisari va mitre. Obračunajte s njima — to neka bude vaš cilj.

Ovoliko stavlja naš list, raztavlja se od svih, na dušu našim ljudem.

Nagrada buntovnikom.

Svim je poznato, da su se Madjari godine 1848. digli na oružje proti svomu kralju Franju Josipu I. Hteli su uzet mu kraljevsku krunu, položiti Hrvateku-Slavoniju Madjarskoj i svoju tako povećanu državu učiniti samostalnom republikom, posve neodvisnom od Austrije i od kuće Habsburga.

Madjare vodio je tada Košat. Hrvati pod slavim banom Jelčićem potukli su Madjare i tako spasili našemu presvetlom cesaru i kralju krunu i prestolje. Tim bi si Hrvati bili morali zaslužiti zahvalnost Austrije. Mesto toga navukli su na se mržnju Nemaca, koji su tada u Austriji vladali, i ta mržnju presadjuju Nemci od kolena do kolena.

Svaka se prilika upotrebi, da se Hrvate gujavi, proganja, poniži i vredja, a to sve zato, jer su godine 1848. potocima krvi spasili monarhiju. Njemački savjetnici svetle krunu dali su sada Madjarom svu oblast, da se Hrvatom za godinu 1848. osvete.

Madjari nisu još napustili misal, da svoju domovinu učine posve samostalnom. Da to čim laglje postignu, treba da imaju svoju vojsku. Do sada imali su samo madjarski „bonved“, dočim je ostala vojska i u Madjarskoj bila upravljena njemački. Sada njim je uspelo postignuti i to, da se kod svih madjarskih regimenta ima usmestiti oficira, koji znaju madjarski, koji će morat sa vojnicima Magjari govoriti madjarski. Na ta način nadaju se, da će pomadjarit i vojsku. Nego oni nisu s tim zadovoljni. Hrvati imaju svoje domobranstvo, u kojem je do sada bio zapovjedni i službeni jezik isključivo hrvatski. Koncesijama iz Beča postignuti su Madjari i to, da se kod hrvatskoga domobranstva, koje ovisi od madjarskoga ministarstva zemaljske obrane, nameštaju madjarski oficiri, koji ni nesaju hrvatski. Dapače, već se došlo tako dugo, da se u hrvatskom domobranstvu pod pritiskom ministra u Pešti madjarski uredjuje.

To se sve čini dopušćenjem Beča. Tako se naplaćuju vjerni Hrvati, tako se nagrađuju buntovni Madjari.

Da, ali tako se istodobno stvaraju — anarhisti.

Domaeće vijesti.

„Narodni list“ prestaje. Poznate su teške prilike, radi kojih smo bili počeli tamo pred tri godine izdavati ovaj naš list. Poznato je, kako se je kroz pune dvie

godine uspješno borio protiv domaćem odmetniku i kako ga naš narod bio prigrio. Nego, kako je izdavanje lista bilo skopčano s velikim troškovima, a pomoći ni moralne ni materijalne ni od kuda, bili smo prinudjeni, da koncem godine 1902. obustavimo njegovo dalja izdavanje.

Onda se sa svih strana digli glasovi, da se list na novo ukrisi, dapače to se na raznim političkim sastancima i zahtjevalo od nas. Ne plašeć se rada, mi smo se i opet pokazali pripravi izdavati list, ali pod uvjetom, da nas rodoljubi podupru u našem nastojanju.

Obećanja sliedila jedno za drugim i mi se s puno vjere i puno nade dadomo opet na djelo, za koje su već do tada naši urednici bili ubrali mjesto plaće razna natezanja po sudovima dapače i pred trčanskom porotom.

Započeli smo svoje djelo — ali nas vjera i nada brzo iznevjerila. Ne mislimo na podmukla zabađanja u nas, čovjek, koji se bavi javnim radom mora biti u svako vrijeme pripravan na takova „iznenadjenja“, već na nehaj i nemar naših prijatelja, koji nam obećahu svoju pomoć i podporu. Već nakon nekoliko vremena uvjrdili smo mi, da se s listom dalje neće moći — i zato smo već prije bili odučili, da ga obustavimo već koncem ove godine.

Medjutim je već do ovih dana odnosni manjak narasao tako znatno, da smo mi bez ikakve nade u lječju pomoć, prinudjeni, da već ovim brojem obustavimo izdavanje našega lista.

Mi smo ovaj list išli u 1500 primjerkara među naše seljake, i to dielom izpod cijene a dielom i besplatno. Dalje ne možemo.

I tim pada i posljednji zelen-listak sa stabla, što smo ga njegovali tolikom ljubavi.

† Mijo Laginja, umirovljeni župnik-dekan kastavski i predsjednik bratovštine hrv. ljudi u Istri, umro je u Kastvu, dne 13. o. mjeseca u 55. godini dobe svoje. Pokop. bijaše u subotu dne 15. o. m. poslije podne. Sprovod krenuo je iz kuće žalosti pod vodstvom voloskog župnika, monsignora Zamlića, a župnu crkvu sv. Jelene, gdje je trčanski kanonik, monsignor Flego, odlučio sv. misu za pokojnika. Iza mise držao je monsignor Zamlić krasno i ganutljivo nadgrobno slovo, u kojem je u kratko ocrtao životopis i vrline pokojnika. Iz župne crkve vodio je sprovod monsignor Flego na grublje sv. Lucije.

Sprovodu pokojnog Mije Laginja učestvovalo je mnogo gospode svećenika, načelnik kastavski sa više obćinskih zastupnika, mnogo puka kastavskoga i iz okolice. Od strane političke oblasti došao je na sprovod sam c. k. kotarski glavar gospodin Mannasi, a od strane sudbene oblasti gosp. c. k. sudbeni pristav Perušić. Vidjemo također narodnog zastupnika prof. Spindića, volosko-opatijakog načelnika Dr. Stangera, gosp. Viktora Tomićića i mnoge druge, koji su došli taj dan u Kastvu, da izkažu zadnju počast pokojniku.

Pokojni Mijo Laginja va Lovrana. Bilo je to pred jedno dvajset i pet let. Va Lovrana bila su va ono vreme tri svećenika — tri uzorna svećenika: župnik Šterk i ka-

pelani Kjuder i Laginja. To je bilo lepo i zlato doba lovranske plovanje. Šterk, dobra i blaga duša, poglavar plovanije, a uz njega ona dva mila mlada poga: Kjuder i Laginja. Bilo ih je milota gledat, kađ su va crkve onako lepo i složno pjevali Bogu slavu! Lovranska je crkva va ono vreme bila drago utocište, jer je va njoj vladala velika ljubav.

Ta se ljubav čitala na lica svakoga od onih tih bogoljubnih pastira, ona se je dizala iz svake njihove besedi, iz svakoga pogleda, iz svega njihovoga djelovanja. . . U školi bilo je jednako tako. I tamo je sve tih časnih vjeroučitelja osvajalo mlade duše i sve je u njih gledalo, kao u neka nadnaravna bića. Tako je bilo i na šetnji. Župnik Šterk u sriedi, a oni — jedan s jedne, drugi s druge strane. I išli bi tako prema večernjem zapadu sunca razgovarajući tiho i ljuberno, a na usnah s onim milim posmiehom, ki ih je riedko kada pušćal. Ale to ni moglo da potraje do vavek.

Crkvena je vlast najprej pozvala Kjudera. Od tada su se župnik i jedini mu kapelan, njegova desna ruka, pop Mijo Laginja, stali još bliže jedan drugomu. Ali do mala je došlo do njega rastanka. Biskup pozval je k sebe svoga najdražega prijatelja, župnika Šterka, i kapelan Mijo ostao je najednput nam.

Svi se spamećujemo, kako je sreo ostavljenom, osamljenom kapelanu krvavilo za dalekimi prijatelji.

Nego sad je i on počel čutit, da bi mu va Lovrana bilo teško ostat. Previše je lopeh časi tu doživl on s dobrim svojim župnikom, a da bi se mogal kakogod smirit. Radi tega je i sam počel da go maknu. I maknuli ga. Otišal i on — i s njegovim odlaskom utrnula je lovranskoj crkve jedna lepa zvezda.

Danas ga nema više. Otišal je s ovoga sveta, malo vreme za svojim dobrim nekadašnjim župnikom. Otišal je i on, a nami se na ovu žužnan uspomenu srce stišće, pomiljujude da i s njim nam polazi va grob jedan od svećenika one stare, slavne naše garde, koja se sve više i više prorodjuje, izpunjujude svoje prorodjene redove a kreaturu tuđinskih biskupa i nositelja tuđe misli . . .

Neđeljni počinak u Trstu. Trgovačka komora u Trstu odlučila je na svojoj sednici od 15. o. m. predložiti samjestitajnu spomenicu, u kojoj se zahtjeva, da se za Trst i okolice uvede podpun neđeljni počinak.

Promjena u zapovjedništvu ratne mornarice. Dosađnji admiral austrijske ratne mornarice vitez Špann bio je na vlastitu molbu umirovljen. Na njegovo mjesto bijaše imenovan vice-admiral Montecuccoli.

Savez hrvatskih sećolekih društava sastavlje prvu konstituirajuću glavnu skupštinu na nedelju 6. studenoga o. god. u 9 sati u jutro na Sušaku. Prisustvovali i raspravljali na glavnoj skupštini „Saveza“ ima pravo svaki član, svakog u „Saveza“ spojenog društva; pravo glasovanja imade ali samo jedan u to ime odabani član svakoga društva. Neka s toga upravni odbori pojedinih društava za vrijeme isabere zastup-

nika, koji će dotično društvo na skupštini zastupati i u njegovo ime glasovati. Ovomu, kao i njegovomu zamjeniku treba izdati pismenu vjerodajnicu. U „Savaz“ spadaju svi ona hrvatska sokolska društva, koja su to jur prije pismeno izjavila, ili će tek sada preko svoga zastupnika svoj pristup skupštini priobćiti. U prednjački zbor „Savaza“ spadaju svi prednjači svakog pojedinačnog društva.

Ukinuće Umana u austrijskoj kavaliriji. Sadašnji rusko-japanski rat pokazao je, da je artiljerija ono bojno oružje, koje u ratu odlučuje, dočim da je konjanstvo skoro suvišno. Zato je uprava naše vojske kod predstojećeg reorganizacije topništva odlučila ukinuti 11 regimenta Umana, te upotriebiti ljude i materijal za pomoćnije artiljerije.

„Omnibus“. Naši velovredni rodoljubi u Puli razmahali su već od nekoliko vremena nazad jako veliku delatnost za Pule i za okolice. Sad se bližnji obćinski izbori, a oni našli ne miruju ni hipa, već ala radi na sve strane. Ovi dni počeli su izdavat i list, ki će izlaziti svaki dan. Tomu je listu ime „Omnibus“. Donosi članke u talijanskom, njemačkom i dakako u hrvatskom jeziku. Ti su članci pisani liepo i umno, pa nima samnje, da će se svikuati ne samo našim, već i stranim ljudem, ki prebivaju za Pulo. Cijena mu je malena, 2 solda. Prodava se i na Voloskem, i to kod gosp. Mandića a i u Opatiji kod gosp. Tomašića. Najtoplije preporučamo ovaj list našim prijateljem. Stvar grada Pule i okolice nije lokalna stvar, već stvar obćega interesa. Držimo i podupirajmo dakle svi naš „Omnibus“.

Teško bramo imadu svakako ona dva svećenika, koji sada vrše svoja svećenička dužstva u gradu Kastvu, a to su prečastni župnik-dekan Ellner i njegov pomoćnik veleč. gosp. Vrabec. Ta dva svećenika imaju da upravljaju preko 10 tisuća duša svoje župe, moraju podučavati preko 300 školske djece u vjeronauku, upravljati sa preko deset raznih zaklada, a to je za dve glave previše. Bilo je vreme, kad bijaše mnogo manje posla, pak je bilo u Kastvu do šest svećenika a sada kad ima deset puta više posla moraju taj posao obavljati samo dvojica. Već sa humanitarnog gledišta ne bi se smjelo to trpiti. Biskupija bi morala al s oka al s boka naći još par svećenika za Kastav. Znamo, da je nestašica svećenika ali dvojicu bi se ipak našlo.

„Loga nacionala“ već gradi svoja škola blizu Sv. Ivana od Sterne. Ta se škola gradi s beči, tek je Talijanom dal neki Conighi. I naša družba gradi onde u blizini svoju školu. Pomavajud mi onaj naš narod, uvjereni smo naprieđ, da je Conighi u ludo hitli beči za talijansku školu u Sv. Ivana.

Acionisti „Unione Istriana“. Odkad je pukla sentenca, „usted koje ima Ferdinando Perdic platit onem acionistom, ki su ga tužili, sve ono ča su isti dali za one nesrećne vapore, od tada se je u drugih porodila želja, da i oni dobiju svoje beči. Tako se čuje, da će i oni tužiti, a Ferdinando neka plaća. Medjutim mi domajemo, da Ferdinando njima niš, i da će ti nesretni acionisti ostat s dugim novom.

Zadržanje pravom i narodna stranka u Dalmaciji. Teška uvreda, koju je dalmatinski namjestnik barun Handel bacio u lice svim Dalmatincima, donela je već nekoliko liepih plodova. Ponajprije složile se u dalmatinskom saboru sve stranke i narodnosti, da prol bezobraznoj uvredi namjestnika svećano a saboru prosvjeduju. Time su postigle, da je namjestnik osramoćen morao biježati iz sabora, prađen povcima: „Van Handel, doh a njim“. Druga korist od te namjestnikove uvrede je ta, da su hrvatska narodna stranka i pravaška stranka u Dalmaciji odlučile združiti se u jednu samu čvrstu hrvatsku stranku, da budu dalmatinski Hrvati mogli složniji silami odbijati uvrede, što njim ih nanašaju doklaćeni plavokrvci. Tako je Handel bježno lišću izbjerao vuks, iz svega toga pak erpimo slijedeća nauka: Mi se Hrvati probudimo, obavjestimo i složimo jedva onda, kad nam

dušman stane nogom na grkljan, te nas počme daviti. Dok nas prišćete, ali samo toliko, da ipak možemo dihati, koljemo se međusobom da je milina. Kad čemo se opametiti?

Iz Tinjana pišu nam: Dne 5. o. meseca oko 9^h sati prije podne pala je u Krings u zdonac napunjen vodom ispravljenom sa muljem, Franu Milanovića, dvogodišnja kćerka Antonija. Pod vodom bila je preko četvrt sata. Kad su ja izvukli vauka, nije se na njoj opažao više ni najmanji trag života; bila je sva modra i naduta. Od svih napuštene, ležala je na zemlji. Naokolo su ljudi samo naricali, ali pomoći joj nije nitko znao.

Ovaj žalostni događaj prijavila je neka žena mjestnomu učitelju gospodinu Petru Boloniću, koji je već podučavao u školi dječ. Gospodin Bolonić brzo potriču na lice mjesta, uzme nekretnicu u naručje i odnese ja u bližnju kuću, gdje odrješiv od nje haljinu, odisti joj usta i nos od mulja a zatim omotav ja u toplu platu, prisloni ja na svoja koljena i to ponješto prigutim prama unaprieđ, zapovjedi svojoj ženi, da joj polagano tare vanenom krpom po krajnim udovima, dočim se on bavio tarenjem ostalog diela tela i osobito prsiju. Nakon četvrt sata neumornog rada, udarila je voda iz želudca na usta i na nos ujedno sa jednom živom glijstom, što je u gospodinu učitelju pobudilo nade, da se u nesretnici nije još prekinula nit života. Istodobno trčja je on po preima, pobuđujući ja lahkim pritiskom prsija na umjetno dihanje. I gle čuda! Nakon 1 sat i po neprekidnog rada, vratilo je djevojčicu k životu na najveću radost i veselje njezinih zabrinutih roditelja i na veliko začuđenje prisutnih, koji prije govorahu, da se mrtvao ne da po čovjeka uskrisiti.

Ovo dopri naša javnosti, jedno da, tim uvrisimo u istinu plemenito djelo gospodina učitelja, premda on u svojoj skromnosti neobćuje nikakvu nagradu niti kakovu ljudsku pohvalu, a drugo zato, da upozorujemo naš narod, da svaki, koji se fole u posao razumije, neka u ovakvim nesrećama pritrče nesrećnicima u pomoć ne plaćom i jankom, već djelom.

Plovitbeni red ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva na letarkim prugama je slijedeći: Priljučna pruga Lovran-Plomin; se obustavlja i na mjesto ove otvara se:

Pruga Rabac-Rieka sa ticanjem Plominja, Berseča, Mošćenice, Lovrana i Opatije parobrod će ploviti svakog dana izuzav nedjelje, polazkom iz Rabca u 6 sati 30 časa u jutro i iz Rieke u 12 sati 30 č. po podne.

Pruga Rieka-Lovran: parobrod će redovito prenošiti u Iki i odavle će započeti u 7 sati u jutro svoja putovanja.

Izravna pruga Rieka-Opatije: ukida se večernja plovitba od 6 sati iz Rieke i ona od 7 iz Opatije.

Na ostalim prugama istarskog prometa ostaje dosadani plovitbeni red nepromjenjen.

Na primorskim prugama: Pruga Rieka-Senj: skraćeno je trajanje vožnje iz Senja do Rieke, tako da će parobrod stići već u 9 sati jutro na Rieku; uslijed toga imade promjena u satovima dolaska i odlaska u pojedinim postajama od Crkvenice do Rieke.

Pruga Rieka-Crkvenica-Novi: parobrod će polaziti iz Novog u 6 sati u jutro i 1 sat po podne a iz Rieke u 9 sati 30 časa prije podne i 4 sata po podne.

Pruga Rieka-Karlobag-Pag i Pag-Obrovac: na mjesto dosadani svakdanje plovitbe između Rieke i Paga, to nedjeljne plovitbe iz Paga u Obrovac, nastupiti će dvije pruge: Rieka-Karlobag-Pag i jedna treća ovakva sa priljuškom Pag-Obrovac, sa ticanjem svijuh laka, kojih i do sada; parobrodi će polaziti iz Rieke svakog utorka, četvrtka i subote u 6 sati 30 časa u jutro, a iz Paga svake sriede, subote i nedjelje u 6 sati u jutro; iz Paga sa Obrovac i natrag ići će parobrod svakog petka.

Pruga Rieka-Bakar: nastupit će zimski plovitbeni red sa polazkom iz Bakra svakog dana u 8 sati u jutro i iz Rieke u 3 sata po podne.

Mjestne viesti.

Balneološki kongres. Kako smo već bili javili, prišlo je u Opatiju prošle sriede, na 12. o. m. preko dva stotinu ljudi, ki se specijalno bave skupaliti, pa se zato i nova balneologija.

Odbor opatijskih i voloskih liečnici dočekal ih je — neki va Sv. Petre a drugi na Matuljah. Sva sila kočija iz Opatije, Voloskega i Reki pošla je po njih. Oko 9 ura na večer počele su u Opatiju prihajat prve karoci. Balneologi sa svojem gospodjama odsjeli su po raznih pensionih i hotelih, kako je već kemu bilo odlučeno ko mesto. Po tem su ili va „Kvarner“, gdje ih je dočekala muzika. Tako je prošla prva večer.

Svim nam je bilo neugodno, kad smo pomišljali, kakovo će vreme naš ti naši gosti u Opatije. A kako je već nekoliko dni duvala jugovina, daš padal kako skabla, srak bil gnjil i vlažan, svak je govoril: lepa će si slika storit ti stranci o našoj Opatiji i o drugih okolnih kraji.

Nego, kako sa čudo, drugi se je dan pokazalo nebo vedro i sjajno, sunce zatepilo i koliko bil okom trenul — sva je Opatija a s njom i sva okolica osvanula živa, vesela i krasna, kako va svojem najlepših dneveh“.

A to vreme na veliku radost svih, uzdržalo se i kasnije, tako da su se grupe balneologa, šetajuć po Slatine i drugud, neprestano čudile tolikoj lepoti.

Kongres se je obdržaval va Stefanije sva tri dalnja dana. Razpravljalo se živo, a bila je priređena iakođer i mala izložba aparati, ki zasecaju va struku.

Ali još ni nikada bilo nijednoga kongresa prez zabavi, banketi i komersi. Tako ni sada. A banketalo se sve u šestnaest. Sad u Stefaniji, sad u Adriji kluba, sad kod Dr. Šešige, sad u vila „Jeanette“ — a ma nikada mira. Dapače, u petak na večer bil je i ples. Da je i tu bilo sve živo i veselo, ne treba tek spominjati. U četvrtak na večer bila je luminacion pred „Kvarnerom“. Vani su stala barke s lampioni, na kraje je igrala muzika i bacale se rakete. Puno je kvarilo ono nesnosno i gadno deranje nekakvih Talijani na more.

Subotu u večer je bil završetak tega kongresa. Nedjelju u jutru sa neki balneologi otišli s parobrodom „Pannonijom“ put Pula itd., drugi sa otišli vlakom put Beča a nekoliko ih je ostalo i u Opatije.

Volosko-Opatijski Sokol imao je u nedjelju, dne 16. o. m. prvi svoj izlet, i to u Rakavac. Učestvovala je priliečan broj izvrućjih članova uz skoro sve odbornike. Očekivati je, da će budućem izletu učestvovali listom svi izvrtajući članovi. Izlet u okolice ne samo, da pospešuju svrhu društva, nego imadu i takodjer rodoljubni cilj. Zato je uprav potrebno, da „Sokol“ pridrži više takovih izleta i da na iste idu svi članovi.

Reditelji bez arica. Opatijsko redarstvo prijavilo je sudu izpruge Bonas, stanujuće negdje na Križiću, jer sa motavljali jedno vozilo petgodišnje diete. Ti bezćutni ljudi vezali su to nebogoo diete kako pasu na lancu, tako čvrsto, da se je dijetetu na nogi gdje mu bijahu verige privezane, koža olivila do krvi. Tako vezano diete bi tukli po tlelu i po glavi, da je svo ismrvareno. Dok je siromasno diete trpilo paklenake muke ušted bil prouzročene lancem i udarci, roditelji se gostili, te ne bi malomu mućniku dali ni vode, koju ih molio. Čudimo se, kako su susjedni trpjeli tako svinosko postupanje sa jednim nećudnim dijetetom. Nego ipak je to nećelje došlo na vidjelje, pak je stvar sada u rukama suda, te se čvrsto nadamo, da će ti bezćudni roditelji biti najstrože kažnjeni.

Svega po malo.

Kranjski sabor. I to je neka vrst cikusa. Reč bi, da je onaj našoj braći tamo jako dobro, kada se onako gone i zabavljaju!

Engleske brodovlje stiglo je pred nekoliko dan va Trst. Do mala da će i na Rieku stići.

Kralj Saksonski Ojraj umro je u subotu dne 15. ovoga mjeseca.

Dubrovačanin najbolji svjetski plivač. „Evening Express“ u Cardiffu donosi u jednom od svojih zadnjih brojeva pohvalan članak sa slikom o Dubrovačaninu g. Pavu Radmiloviću pod nadpisom: „Dobitnik kupa plivača“ „Evening Express-a“. U raznim svjetskim klubovima plivača g. Radmilović je dobio vrlo mnogo nagrada, te je posjednik od šest kupa. Njegova karijera još uvijek napreduje, te je i prošle sezone postigao najbolje uspjeha. On je najmlađji igrač međunarodnog „polo“ u Englezkoj, tek mu je 18 godina i pč. Prošli mjesec dobio je kupu od mejdana „Vebernjeg Express-a“ i prvenstvo cardifskih klubova plivača, prvi na 21. pr. m. a na 30. natjecao se za prvenstvo Englezke.

Čudnovato diete. Dne 13. o. m. igralo je u jednom javnom lokal u guelama petgodišnje diete iz Rusije, imenom Miša Elman, tako liepo i savršeno, iako nijedan od do sada poznatih virtuozu na guelama

Delo va Americi. Čitamo va alleghenškoj „Hrvatskoj“ od konca prošloga meseca, da je sada va Pittsburgu, Chicagu i druguda puno dela, budući da su neke fabrike počele na novo delati. Isti pak list javlja još, da se va isto vreme seli u Americu sva sila sveta; tako je na 23. septembra o. godine s parobrodom „Celtic“ od društva „White Star“ iz Liverpola prišlo va Newyork 3920 putnika.

Francoski kazališta. To se može dogoditi samo u Americi, u zemlji, gdje je sve moguće. Ovih dana su u Pittsburgu prenesli jedno operno kazalište va pripadajućim mu hotelom, velikom koncertnom dvoranom i sa kavanom u težini od 2 milijuna 578 tisuća kilograma, u vreme od 36 ura, za celihi sedam metara.

Krompira mora bit. Neki dan došao je u kolodvorsku restauraciju u Berni (Švicarska) jedan seljak, na komu se vidilo, da nije puno putovao. Restauracijski konobar ga upita: „Želite li jesti „table d’hôte“? (to se reći: kad se za stanovitu cijenu dobije već odredjeni broj hrana) ili „a la carte“ (to se reći: kad se naruči svaka hrana posebice)? Seljak mihi malo, pak reče: Dajte mi malo „table d’hôte“ malo „a la carte“ ali krompira mora bit pomešano.

Mašina za poč va pakal. Francuska vlada tjera sada iz Francuske sve fratre i koludrice, koje se bave školami. Ovih dana morale su se selit ušulnice iz Abbeville. Med njimi bila je jedna koludrica stara 81 leto, koja ni bila z van kloštra od leta 1845. Ona ni vidjela nikada jedne željeznice. Kad su ju hteli poslat u vagon, počela je kričati i plakati, da je francuska vlada pošala tu grdu mašinu, da ih sve odpelje va pakal. Velom mukom su ju druge koludrice umirile.

Željezno brdo. Obatoji va Meksiko, u državi Durango, brdo je visoko šest do sedamsto metra, koje se skoro cijelo sastoj od čvrstog željeza. Dotično brdo je i osnovi jedan i pol kilometra debeo, te je do pred neko vreme pobuđivalo zavist i nezubice svih obrtnika u ovom kraju. Pred malo vremena je meksikanaska vlada prodala ono brdo nekojim glavnicarima iz Nowyorka te materijal izkopan daje 87 po sto čistog željeza.

Najveće drvo na svijetu. U Kaliforniji našli su jednu vrst drveća, koja nadmašuje objam svih onih, do sada poznatih. To drvo mjeri u okrugu 38 metara, a u omjeru 15-30 met. Bilinoslovci ga nazivju „wellingtonia gigantea“, a pripada vrsti, koja sačinjava glasovitu sumu gorostasna u dolini Josemeta. Ova bilina pripada obitajli borova, i raste obilato u svim predjelima; samo u Kaliforniji poraste do ovakvog gorostasnog objama.

Desinfekcija stanova. Učenjak Simon preporuča vrlo jednostavno sredstvo za desinfekciju stanova: rastopinu sode. Pokina su pokazali, da i slaba 0° tak rastopina sode u jednoj minut ubija bacile difterije, pače usjekorjeli mikrobi pogubuju

u toj rastopini za četvrt sata. Kod svojih pokusa Simon je kefo i željezo razradio svakovrstnim bacilima, a onda ih uronio u 5% - tu rastopinu vode pri temperaturi od 66%. Za dva dana svi su mikrobi bili ubijeni. Simon tvrdi na osnovu tih pokusa, da je za podjenu deinfekciju podova, vrata, prozora i stena dovoljno oprati ih 2% - tom gorućom rastopinom sode, pomiješanom sa židkim sapanom. Pri tom treba paziti ne toliko na jačinu rastopine, koliko na njezinu temperaturu, koja ne smije biti niža od 60°. Jedinosti ovoga sredstva i jednostavnost njegova pripremanja zajamčuju nesvrstanu porabu.

Sušeno mlijeko. Neki Jnst i Hatmuker iznšli su način, po komu se može dobiti suhi ekstrakt od mlijeka. Postupak je taj, da se mlijeke propušta, da tako crni između dva župlja valjka, koji se kreću tako, da izgleda kao da se mlijeke povrh istih i između njima tekuće melje. Pomoću pare, koja se kroz valjke pušta, ugriju se ti valjci na 110 stupnjeva, te se u njima ta temperatura i uzdržuje. Tako se i mlijeke podigne na kipuće stanje ujedil čega se u istom sadržana voda isparuje, dočim se osušeni ostanci poput kože prilipe na izvanjske strane valjaka. Ova se tada struže, etuče u prašak iz kojega se sblje u obliku malih ciglica. Ove sadržaju samo 6 posto-taka vode, dočim svi ostali dijelovi mlijeka ostanju, te se mogu dugo vremena nepokvarenti uzdržati. Ako se te ciglice sa odgovarajućom množinom tople vode smiešaju, dobije se tekućina, koja podupno odgovara kihanom mlijeka. Dakako, da se ovako sušeno mlijeke može u mnogo slučajeva, osobito za put a i kućnu porabu, vrlo dobro upotriebiti.

Koliko ima ljudi na zemlji. Na zemaljskoj krogliji ima 1,503.300.000 duša, koji stanuju na prostoru od 145,110.600 kvadratnih milja. Od toga broja stanovnika spada na Evropi 392 milijuna i 264 hiljade, na Aziju 819 milijuna i 556 hiljada, na Afriku 140 milijuna i 700 hiljada, na Americu 144 milijuna i 300 hiljada, a na Australiju 5 i po milijuna ljudi.

Glavna jakost glavnih država u Evropi:

Država:	Vojska u miru:	Vojska u ratu:	brodova:
Austro-Ugar.	390.000	3,500.000	154
Rusija	940.000	4,300.000	333
Njemačka	610.000	5,000.000	250
Turska	360.000	1,500.000	72
Italija	278.000	3,300.000	346
Englezka	335.640	944.160	730
Francuska	616.000	4,350.000	437
Portugal	31.800	150.000	42
Španjolska	120.000	800.000	60
Šrižija	23.000	353.008	—
Ornagora	630	49.000	—
Bugaraka	43.000	335.000	17
Belgija	52.000	330.000	—
Danska	10.000	62.000	100
Grčka	25.300	82.300	69
Nizozemska	39.000	184.361	129
Rumunjska	121.061	171.978	28
Švajcarska	147.000	602.000	—
Švedska i Norveška	56.000	320.300	90

Port-Arturski andjeo. Ruske novine puno pišu o gospodji Stössel. To je žena glavnog zapovjednika ruske vojske u Port-Arturu, generala Stössela. Nju ruski vojnici se sovu drugčije, nego — naš andjeo. Kraska je to žena! Liepa, mila, puna dobrote i blagosti. Treba vidjeti njeno milo i mirno lice, pa da čovjeka obuzme milje. Ona ima pod sobom bolnice. Tamo provodi dane, tamo veliki dio noći. U Port-Arturu je pamo bolnica i ima po nekoliko hiljada ranjenika. Ona je svuda, vidi sve, nerudi sve. Kad prodje kroz koju sobu, ranjenici dižu glave, a da je vide: lakše im je. Težak bolnostnika, utjeđi sa nekoliko riječi; na koga metne ruku ili mu ubriše teški znoj sa čela, tako mu je kao da ozdravi. Njoj nije ništa teško, niti gažno. Milosrdno gleda na svaku ranu, neku i prevrje sa svojom mekom, lakom rukom. Neka je ranjenik zamolio ma za šta, ona nađe načina i učin. Obosjeli azijski ratnici vide njezin mir, njezino dobro čelo, vide njezine neprospavane noći, njezinu nadzenu ustrajnost i to

ih neobično zadivljuje. Ne mogu da razume takvu duševnu i tjelesnu snagu u jednoj gospodji. Njezin muž, glavni zapovjednik grada prolazi danja kroz sve položaje, zaustavi se kod svake kule, te naredjuje i hrabri vojnike. Danja je u generalskoj uniformi. U večer je u prostom odjeću. Nečujno prolazi od straže do straže i kad se umori, priljezna ma u kakvom šancu ili pod gvozdenim zidovima kule. Za njega ipak znaju, da kad god legne. Njegova žena kao da ne spava nikad. Uvijek je u bolnicama i nemoriva. Ponekad joj dođe muž, te je izvodi iz onog teškog zagušljivog zraka. I onda ide a njim na šančeve kod baterija, a ne mari ništa što u njezinoj okolini i blizini padaju neprijateljske granate. I kad je okorjeli ruski vojnici vidi tako mirnu, on joj odnevrjeno kliča. Na njenom licu kao da piše: A što se čudite! Nema smrti bez volje Božje. . . I kad je kakav bedem akrije za njihovim očima, onda oni šapuću između sebe: Andjeo, andjeo! . . .

Umorotvo u Boču. Prošli tjedan je pred sudbenim povjerenstvom razadjeno truplo umorenoga Sikora, te je ustanovljeno, da ga je ubojica zadavila i to prostom rukom. Neki drže, da žena nije fizički dosta jaka, da zadavi muškarka. No misli se, da ga je Kleinovka morala opiti uspavajućim pićem i onda u snu udaviti, premda je moguće, da ga je zadavio i njezin muž. Da li je Sikora bio prije umorstva uspavan, to će se kemički ustanoviti. Policijska potjera za bjeguncima nije do danas dovela gotovo do nikakva rezultata. Pronadjen je sjaker, koji ih je vozio na željeznicu, i tronoša, koji tvrdi, da im je nosio prtljagu u željeznički vagon. Ali njihove izvještaje posvema su se razilazile tako, da policija nema nikakova traga, kojim bi pošla za bjeguncima.

Vanredno je zanimivo ono, što pripovieda o Kleinovki neka švelja, koja je stanovala kod Kleinovih. Ona je imala svoju sobu i u njoj je dnevno šila. U ponedjeljak poslie podne došla je gospodja Klein u sobu k švelji. Bila je odjevena u bijelu svilenu bluzu, liepo učešljana i nakičena. Kad joj je švelja upitala, ide li na kakov koncerat, odvrtila je Kleinovka, da će dobiti gosta i zato je zamolila, neka joj za taj dan otpusti sviećnjak, da ukrasi sobu. Tada je švelja pozvala u svoju sobu, gdje bijaše sve liepo uređeno, a stol prostr. Kleinovka se je tušila, da joj nije dobro i da čeka liječnika. Tada se švelja opet povratila u svoju sobu. Malo zatim izašla je u hodnik i opazila kroz priverena vrata, da je u sobi nekakav muškarka bez kaputa. Njegovo lice nije vidjela. Oko pet sati došla je k švelji Kleinovka i začudila se: Zar ste vi još uvijek kod kuće? A onda je zamolila švelju, da ode od kuće, jer želi njezinu sobu spremati. Švelja se uspokon dade sklonuti i ode.

Oko 9 sati u večer vratila se kući. Gospodja Klein ja je dotekala, odjevena u ružičasto kućno odjelo, odvela u kuhinju i zamolila, da se zadovolji s kuhinjskom svjetiljkom a njoj prepusti sviećnjak. Kleinovka bila je silno uzrujana, no švelja je to pripisivala njejoj boljetici. Na večer došla je Kleinovka opet u sobu k švelji i tužila joj se, da je nešto bofi. Na pitanje švelje, da li je gost još kod nje, reče joj: "Pomislite — kod mene je očaj moga muža, a on je otišao u klub". Tada ponuku švelju, da legne spavati i ode. Ona je šivala do 10 sati i legla u postelju. Ali nije mogla spavati. Čula je gospodju Klein, kako neprestano hoda po kući i doskora pokuca na njezina vrata, te joj pripovjedi, da osjeća silne boli, pa joj se čini, kao da će pometnuti. Švelja pomisli da će joj skuhati čaja, ali ona to odbije i opet ode.

Kleinovka je cijelu noć hodala po stanu i još jedanput došla na vrata švelje i zapitala ju: "Niste li ništa čuli? — pričulo mi se, da je netko došao u stan?" Drugo jutro pripoviedala je Kleinovka švelji, da nije mogla spavati, pa je cijelu noć prala rublje. U sriedu joj reče, da je u istinu pometnula, da je bolestan i da mora ići u Moran, te je upita: "Ne osjećate li nikakav miris? — Kupila sam za muža u ponedjeljak kobanica, pa liepo još nataknu". Gospodin

Klein činio se švelji silno nesretna, ni švelja se nije, a često je opazila, da se bračni par zatvara u sobu i šapće. To joj bijaše tim čudnovatije, što je gospodja Klein bila nagluha. Jedne večeri došao je neki muškarka i upitao za Kleinovku, ali nije bila kod kuće. Kad joj je švelja pripoviedala, probledila je. Ista je večer a mužem odputovala. Večer prije odianka naredila su oba supruga kod jedne stolarice dva sanduka u duljini od 1 metar i 60 cent. Sanduci su odpramljeni u sriedu a stan, ali je ovaj bio zatvoren.

Jedan željeznički činovnik tvrdi, da je onoga dana, kad su Kleinovi pobjegli, a 9 sati u večer vidio na kolodvoru ženu, koja je neobično napadno očičkala s muškarcima, premda je uz nju bio muž. Misli se, da su suprugi odputovali svaki zasebice, jer su imeli dva kovčega. Među listovima, koji su padjeli u Kleinovkinjinoj sobi bilo je više ljubavnih, a jedan je podpisan od nekog poručnika. Policijska je saznela, da je Kleinovka imala u Požunu stalni stan, te je ondje kao i u Pešti podržavala više odnošaja. Kad se je udala za Kleina donijela mu je 6000 kruna, kojih se domogla po svojoj prilici putem zločina.

Umoreni Sikora vodio je sa svojim sinom paruciu, i od njega tražio da mu povrati novca, što ih je potrošilo na nauke.

Jstarske narodne poslovice.

(Sabro: Josip A. Kraljić.)

Iz Kastva (Kastavčine).

Kada beći nestane — pamot se vraćat stano.

Mučeska voda bregi dere.

Svaka šala ima svoj nauk.

Klin izbija klin — sikira oba.

Kamik a kamikon daje isiru, a drvo z drvon ogani.

Svoj će svoga do jami zapeljati, ali ga neće nutra porinut.

Gospodarske vesti.

Brsato.

(sriješno vrienje, zavrelica, versia, mufa)

(Nastavak.)

Da se od pokvarenog groždja dobije što zdravije vino, a da ne bude toliko ovoj, koliko ostalim bolestima podvrgnuto, najbolje je praviti iz njega t. zv. opol, to jest, razlačiti odmah po grječenju sok od dropa oturjavajući drop. Sami sok stavi se u čisti i sasma lagane zasumporani badanj da odpočine, te se poslie 12 do 24 sata pretoči u drugi badanj ili bačvu, gdje će sok uzavriti, pošto ga se dobro prozračilo. Ako se ima zdrava dropa, bez gniljice i šelimu li dobiti crnije vino, to čemo masta koji vrije, dodati manje ili više ovoga zdravoga dropa. Inače treba svakako da mu dodamo 20 do 30 grama tanina, te da odstranimo pjenu, koja se je okupila na površinu masta, koji vrije. Kad je dovršilo žestoko bućno (glasno) vrienje, otoič čemo mlado vino, iz spreza u lagano zasumporane bačve.

Ovim će izgubiti nešto boje a i daljnji razvitak i dosrijevanje vina, ali će se barem zapriječiti, da u vinu ne nastanu pogana sitna bića, koja bi mogla biti izvorom goreg zla po vinu.

Sluzavost vina.

Ova se bolest opaža osobito kod bijelih, novih, sladikih i slabokoličnih vina, koje sadržavaju malo tanina. Sasvim rijetko se opaža kod crvenih. Na često je ova bolest opaziti i u mladim opolima, upravo za dobrih godina, kad ovi zbog prekomjerne topline, sa dobra vrienja, ostanu slatki a uz to slabokolični. Glijivice, koja prouzrokuju ovu bolest, ne treba sračnog kislica da se razvije; ona pretvara narastvoreni slador u neku sluzavu tvar, još dobro ne poznatu, koja zgane vinu poput ulja. Sluzavo vino dobiva mutnu boju, a kanije i neugodan ukus, sa svim tim, da miris ostaje kao kod zdravog vina.

Da se zapriječi razvitak ove bolesti u vino, valja kod trgadbe razdijeliti dobro od pokvarenog groždja, mora se brati kad je groždje zrelo, i lagano zasumporati posudja za vrienje vrienja (jako sumporanje zapriječilo bi redovito vrienje i dotično pretvaranje sladora u alkohol i u druge proizvode bućnog vrienja), uz to se vinu mora nadodati malo količina alkohola, ako je odviše slabo, a do potrebe 15 do 20 grm. tanina po stolitru. Mnogo još koristi prozračanje masta.

Ako je vino već sluzavo, neka mu se nadoda 20—30 gr. talovine (tanina), te ga se dobro pomješa, da se tako razvrući ili sluzava tvar, i da se vino prozračiti; kad vino ne sadržava više nepretvorena sladora, ulije ga se zatim u dobro zasumporanu bačvu i razblistri ga se. Sadržaje li još nepretvorena sladora, a nalazi li se u toplim prostorijama, valja ga podvrgnuti opet novom vrienju, nadodajući mu zdravog kaloga (feca), kad je vrienje dovršilo, razblistri se i pretoči u dobro zasumporanu bačvu.

Mliječno vrienje vina.

Veoma je pogibeljna ova bolest, pošto za tako bolesto vino nema lijeka. Ova se pojavljuje najradje kod sladkastih mladih vina, koja imaju puno bjelendevine, a osobito kod onih, koja osim toga imadu malo kiseline, kao i u ona, koja proizlaze iz groždja zakaljens gijivica od vapnenog karbonata.

I ova je bolest prouzrokovana od jedne glijivice, koja pretvara slador u mliječno kiselinu bez da se razvija ugljena kiselina; osim mliječne kiseline dobiva vino i nešto maslove kiseline, koja dava vinu veoma neugodni, grancavi, upaljeni ukus.

Vino, koje je prošlo mliječno vrienje ima osobit kiseli ali ne otkikavi ukus, a ne može se otkikavati ni na vrienju opariti. Boja potamni, a tekućina se po nešto zgumne. Teško se opaža pojavljenje ove bolesti, pošto, kako rekomo, pri ovom vrienju ne razvija se ugljena kiselina. A pošto se bolest počme razvijati na dnu bačve, tako s njom ko-nebar može biti vrlo neugodno iznemadjen.

Redovito okolično vrienje, obilovanje alkohola i kiseline u vinu, bistrenje i zasumporanje, mnogo će doprinijeti da se u vinu ova bolest ne pojavi, ali ako je već vino bolesto nema mu lijeka.

Mane vina.

Medju bolestima i manama vina glavna razlika je ta, da su bolesti, kako vidimo prouzrokovane od prisustva raznovrstnih sitnih bića (glijivica), koje na razni načini djeluju na pojedine sastavne stvari vina, te ih raztvoraju ili drugčije preinačuju, dočim mane vina odviše ponajviše od izvanjskih okolnosti i spilva, uslijed kojih vino dobiva razna njemu ne srodna počela, ili pak gubi od svojih vlastitih, te mu tako trpi: ukus, miris, boja itd.

Najobičnije mane, koje se kod vina pojavljuju, su sljedeće:

Vino udara po sumpora-vodku (sumpora). Ovom neugodnom ukusu i vonju, koji aliti smrdljivim jajima, uzrok je prekomjerna i mala količina sumpora, koji dolazi u bačvu odnomo u vino uslijed prekomjernog zasumporanja vinograda ili loše obavijenog zasumporanja bačve.

Zadnje vesti.

Rusko-japanški rat.

In Mandurije stigla je znamenita vjest, da su Rusi potakli sriednju japansku vojsku i odneli Japancom više kanihi. Sam Kuro-patkin bil je na čelu svoje vojske. Ta je vjest u svojoj Rusiji dočekana, a velikim veseljem. Boj traje još vavek. Rusi dobivaju sve više i više pojačanja. Od svaga se vidi, da Japanci igraju posljednju kartu, nač ako i ne podje Rusom za rukom da ih već ovaj put smrve, to će se i ta prilika pravit koliko prvo.

Kuropatkin postat će saradi tege svake napjeha generalissimoa cele ruske vojske.

Port-Artur se, kako vavek junački drži.

Javna zahvala.

Svima, koji su prigodom dugotrajne bolesti, smrti i pokopa premilog nam pokojnika, velečasnog

Mije Laginja

umirovljenog šupnika-đekana Kastavskog,

pokazali Svoju snagu, brinudi se za bolesnoga, izkazav zadnju potcu premilom a nam sačaljenje, ovim se najučtivije zahvaljujemo.

Osobitom si amatrano dužnosti zahvaliti se p. n. gg. predstavnicima i zamjenicima prečastne dubovne, slavne c. kr. kotarske političke i sudske oblasti, veleč. svetostru sušjednih dekanata, p. n. mjestnim obćinskim i školskim poglavarima i veleč. gosp. Dru. Gaji Daboviću, obć. liečniku.

Bog platio svima!

Kastav-Klan, dne 15. oktobra 1904.

Za svećenstvo kastavskog dekanata:

Anto Eliser
nadupnik.

Za rođake:
Marija ud. Laginja
majka.

Oglas.

U gradu Kastvu prodaje se uz povoljne uvjete, takodjer na obročno odplaćanje, kuću br. 94 (gradj. čest. 152), kuću br. 36 (gradj. para. 147) i vrtić (zemlj. čest br. 59).

Obširne obavjesti daje gospodin Dr. Matko Trinajstić, odvjetnik u Voloskom.

25 kruna nagrade

svim čitateljima ovoga

: Oglasa :

4 para cipela samo kruna 550.

Radi obustave plaćanja raznih velikih tvornica bijaše mi povjereni ruzprodati velika partija cipela uz cijene daleko niže od cijena tvornice. Prodajem usljed toga svakom i par muških, i par ženskih cipela za zavezati L vrsti, galosirane, sa jakimi okovanimi podplatima od kože; nadalje i par muških i par ženskih modernih cipela vrlo elegantnih po najnovijem kroju za ljeto izrađenih, ukusnih i lakih. Veličina po cm. Svi štiri para stoje samo kruna 550.

Razaslije se nakon poslijeke novca il pouzdećem.

3. Urbach-a Export cipela Krakov 390,

Što ne odgovara može se promjeniti i novac šilje se natrag.

Veliko iznenadjenje!

U životu nikad više ove zgode

500 komada samo za for. 1.95.

Kruna poručena 36 sati pojedno točno kruna Anker-ura, 8 god. garancije, sa pribadnim licaem, i moderna svijetna kruna, 8 kom. najfinijih suptih rubaca, 1 prsten za gospodu sa imit. dragim kamenom, 1 cigarić sa jantarem, 1 elegantan broč za gospodu, 1 kruno šepo ogledalo, 1 novčarka od kose, 1 šepni nožić, 1 par dugmad za manšete, 3 dugmeta za praz sve donde alato, sa patentiranim zatvaranjem, 5 šaljivih predmeta na veliko veselje za staro i mlado, 20 raznih predmeta za dopunjavanje i 30 400 različitih predmeta vrlo potrebnih u kući. Sve skupa, sa uram, koje zama ovo novce vrijede, stoji samo for. 1.95. Šalje se pouzdećem ili da se novac uzapred pošalje.

Exportna kuća:

A. LIBAN, KRAKOV [br. 21,

NB. Za neodgovarajuće šilje se novac natrag.

Odgovorni urednik: Petar Rubinić.

Englezki Balsam

— za sačuvanje podplata —

Invratno i prokušano sredstvo, da podplati postanu trostruko trajni, čvrsti i nepromoćni.

Cijena velikoj boci sa kistom (pinzel) i naputkom: 80 šilira; Cijena maloj boci sa kistom (pinzel) i naputkom: 50 šilira.

Prekupci dobiju 20% popusta.

Dobiva se u Drogeriji:

L. Gherstich u Voloskom.

Franjo Schlesinger

— zlatar i draguljar —

Opatija - Vila Rudowitza

prodaje svakovrstne zlatne i srebrne predmete u najfinijoj i najmodernijoj izradbi, po najnižim cijenam. — Preuzima sve u tu struku zasjecajuće radnje i popravke, te ih izvršuje brzo, solidno i jeftino.

Promjenjuje stare zlatne i srebrne predmete za nove uz vrlo povoljne uvjete.

„Narodni list“ prodaje se kod:

Ivana Tomasić i Felice Turina u Opatiji; Andra Dtečić i Marija pl. Mürzhil u Voloskom; Josipa Rubinić u Moćenicah; Vinka Mavričić u Dragi; Frana Banešan u Lovranu; Antonije Priekić u Iki; Vjekoslava Kinketa u Rukavcu; Dinka Spinčić u Mihalčićih; Frana Ferranda u Matuljih; Ivana Vigh-Vičić u Trinajstićih; Ljudovita Jeluzić u Kastvu; Antona Seršon-Ivančić Sv. Matej; Vladimir Flaminio Kržišćić (Opatija); Franjo Brajan u Srdoći Sv. Križ; Anto Bertoša u Pazinu.

Pojedini broj stoji 6 šilira.

Koji od naših trgovaca želi preuzeti u svojoj trgovini razprodaju „Narodnoga lista“ uz primjereni dobitak, neka se oglasi našem uredništvu.

Proljećna kura!

Salsaparilja sirup (Depurativ)

Za proljećnu kuru preporuča se najbolje pravi sirup od salsaparilje kao osvježujuće i krv čisteće sredstvo. — Jedino sredstvo od salsaparilje (Solepippo di Salsapariglia), koji se na poseban način iz najbolje vrsti korijena od salsaparilje pravi, može se postići dobar uspjeh.

Pravi sirup od salsaparilje invratno je lijek proti svim kožnim bolestima, reumatizmu, mikrofilam, ptkvarenju krvi, napaklami, hemoroidima, osobito pako proti sfilistidima i veneričkim bolestima. — Prodaje se u bocama od 2 kruna; onda od K. 3 ili u dvostrukim bocama od 6 kruna.

Pilule od željeza i Haemola

Ove su pilule od neprocjenljivo blagotvornog djelovanja proti najrazličitijim bolestima, a osobito proti: slabosti, blijedosti, pomućenju krvi, nervoznosti, vrtoglavici itd. itd. Invratno pak djeluje kod ptkvarenosti krvi i glavobolje, kao što su blagotvorne i kod oporavljanja iz duge bolesti. Preparaciju se kod sveobće slabosti, osobito za mlado ženo i djevojke pri pomućenju krvi. Ove pilule imaju i prednost, koja je od velike koristi i važnosti, naima, da se veoma lahko uzimaju, a pri svom rastvaranju u želudcu ne prouzrokuju nikakove boli. Zdravlje se podjednako povraća odmah iz kratke i savjestne uporabe. Invratno i zaista blagotvorno djelovanje ovih željeznih pilula zasvjedočavaju mnoge ptkvarenosti i ptkvare odvrjavanja iz kisa i djeteta. Svaka škatuljica sadrži 100 (sto) svakobih pilula, a cijena jednoj škatuljici je 2 kruna.

Prah proti znojenju nogu.

Ovaj prah jest invratno sredstvo proti znojenju nogu, upljuje snagu, te na taj način prepriči ranjavost nogu i oćimlje im neopćodni miris. Cijena jednoj škatuljici K 1.

CEROT proti kurjim oćima.

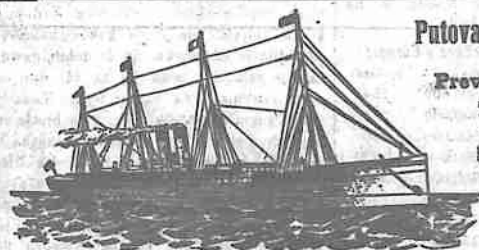
Ovaj je CEROT svrstano primat kao jedini i sigurni lijek proti kurjim oćima. Samo upotrebljavanjem ovog lijeka može se čovjek riješiti za kratko vrijeme ove neopćodne bolesti.

Prodaje se komad po 40 šilira. Poštanske zarube odprema se odmah.

Svi spomenuti lijekovi dobivaju se jedino u ljekarni Majke Božje od pomoći (Alla Madonna dell' aiuto) ADOLFA SCHINDLERA

Na Rieci, via Mercati, 8 Piazza Ūrmeny. NB. Takodjer se u ovoj ljekarni recepti (ljećnički prepisi) točno i savjestno pridajuće.

Sjećajte se istarske Družbe sv. Cirila i Metoda!

Putovanje u Ameriku!

Prevoz preko mora 7-8 dana.

Izvrstna obskrba.

L. Mašek i drug-Zagreb

Putovanje u Ameriku III. razred iz Zagreba u New-York for. 65 sa brzim parobrodima prevoz preko mora 7-8 dana.

Izvrstna obskrba. Odprema putnika iz Zagreba svake nedelje.

L. Mašek i drug
ZAGREB, Preradovićev trg 8.

Posujilnica u Voloskom

registrana zadruga na ogranićeno jamćenje.

Prima novac na štednju od svakoga, te plaća od istoga 4 1/2% kamata, čisto bez ikakvog odbitka. Rentni porez na uložke plaća posujilnica sama. Vraća na štednju uložene iznose bez odprejadi, pridržaje si ipak u osobitih slučajevih, pravo otkaza u amialu § 8 društvenoga statuta.

Zajmova (posuđa) daje samo zadrugarom, i to na hipoteku ili na mjecnice i zadužnice uz garanciju.

Uredovni sati: svaki dan izim nedelje i blagdana od 9-12 sati pp. i od 3-6 sati posle podne; u nedelju i blagdana od 9-15 pp.

Društvena pisarna i blagajna nalazi se za sada u odvjetnićkoj pisarni Dra. Jančića u Voloskom.

Pobliže informacije dobivaju se u pisarni Dra. K. Jančića, Dr. I. Poščića, Dra. A. Stangera i Dra. M. Trinajstića u Voloskom.

Novćani promet a god. 1903 iznašao je K 2777.668-20 — Uloženo je bilo u posujilnici god. 1903 K 802.578-14

Ravnateljstvo.

Tukava V. Tomićić i dr. — Opatija.